

ἀπομακρυνθείς κατόπιν ἐξ αὐτῆς χωρὶς νὰ ἐπιζητήσῃ θρόνους) καὶ ἐλθὼν νὰ φωτίσῃ καὶ διδάξῃ εἰς ὑποδούλους ἀδελφοὺς εἴτε εἰς τὸ Καρπενήσιον εἴτε εἰς τὴν ἀνήλιον Μονὴν τῶν Βραγγιανῶν μορφώσας μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸν Διδάσκαλον τοῦ Γένους Ἐναστάσιον Γόρδιον, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξε τὸν μετέπειτα ἔθνικὸν Διδάσκαλον καὶ μάρτυρα Κοσμάν τὸν Αἰτωλόν. Καὶ ὁ ἄμωμος βίος καὶ τὸ θεοφιλὲς ἦθος τοῦ Εὐγενίου εἶχεν ἐμπνεύσει τὸ σέβας καὶ τὴν πίστιν ἐπὶ τὴν ἀγιότητα τοῦ ἀνδρὸς ἀβιάστως εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν.

Τὴν καταπληκτικὴν αὐτὴν μορφήν τοῦ Εὐγενίου παρουσιάζει ὁ Π. Βλάχος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὴν βιογραφίαν τοῦ Εὐγενίου, τὸ ὑπόμνημα καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα τὰ συνηγοροῦντα διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Εὐγενίου εἰς ἅγιον μὲ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀνακηρύξεως αὐτοῦ εἰς Ὅσιον ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου καὶ τέλος εἰς παράρτημα τὴν ἁσματικὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὁσίου ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Γερασίμου τοῦ Μικραγιαννανίτου καὶ τὸ Μουσικὸν Παράρτημα ὑπὸ βυζαντινὴν σήμανσιν ὑπὸ Ἐμμ. Χατζημάρκου.

Ἡ σύνθεσις τοῦ βιβλίου δεικνύει πίστιν καὶ ζῆλον ἀνδρὸς εὐσεβοῦς, ἡ δὲ διατύπωσις καὶ τὸ ὄφος τῆς διηγήσεως, πού εἶναι ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον σαφές, γλαφυρόν, ὑψηλόν, εὐσεβὲς καὶ καθιστᾷ τὴν ἀνάγνωσιν τερπνὴν, προδίδει ἄνδρα λογιώτατον καὶ κυριάρχως χειριζόμενον τὸν λόγον, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἄνεσιν, τὴν εὐροίαν καὶ τὸ κάλλος του δίδει τὴν ἐντύπωσιν κειμένου κλασσικοῦ, ἰσαξίου πρὸς τὸ τοῦ Διδασκάλου τοῦ Γένους Ἐναστασίου Γορδίου, οὗτινος πολλαὶ ἐκφράσεις ἐνσωματοῦνται σποράδην εἰς τὸ κείμενον μὲ εἰσαγωγικά. Ἔτσι καὶ τοῦ κειμένου ὁ λόγος ἐναρμονίζεται πρὸς τὴν ἐξηρμένην μορφήν λόγου τῶν διακεκριμένων Διδασκάλων τοῦ Γένους καὶ αὐτοῦ τοῦ Εὐγενίου, οὗτινος ὁ λόγος, διαφέρων πρὸς πεπαιδευμένους καὶ ἀπαιδεύτους, ἔχει τὸ γνῶρισμα τοῦ ὠραίου ἑλληνικοῦ λόγου καὶ τὸ κάλλος τοῦ δημοτικοῦ ὄφους, τοῦ ὁποῖου εἶναι προφανὴς ἡ εὐγένεια τῆς γνησιότητος ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν βάνανσον ἀγροικίαν τοῦ λόγου πού προκαλεῖ ἡ σημερινὴ ἐγκεφαλικὴ γραμματικὴ, ἡ τόσον ἔξω τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς γνησιότητος πλασσομένη πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλήνων.

Π.Κ.Γ.

Θωμᾶ Ν. Ζήση, Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ἡ θύραθεν Παιδεία, Χολαργὸς 1980, σχ. 80ν μ., σελ. 173.

Ἡ ἐκδοσις τῆς μελέτης γίνεται ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 1600 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μ. Βασιλείου. Αὕτη χωρίζεται εἰς τρία μέρη. Εἰς τὸ α' ἐξετάζεται ἡ σχέσις Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ. Εἰς τὸ β' γίνεται σύντομος λόγος διὰ τὸν βίον, τὴν δρᾶσιν καὶ τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ εἰς τὸ γ' παρουσιάζεται ἡ πραγματεία του «Πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ Ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων».

Ὁ συγγραφεὺς κινεῖται ἀνέτως ἐντὸς τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας καὶ τῶν συγχρόνων ἀπόψεων καὶ παρουσιάζει τὸ θέμα του κατὰ τρόπον πειστικὸν καὶ ἐποικοδομητικόν. Ἀφοῦ ἀναπτύξῃ τὸ πῶς οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι συνέδεσαν ἀρρήκτως τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν πνευματικὴν δημιουργίαν μετὰ τοῦ χριστιανικοῦ ἰδεώδους ἀνάγεται εἰς τὴν ἀξίαν καὶ τὸ κύρος τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ ἐξαιρεῖ τὴν σημασίαν,

την όποίαν άποδίδει ό Μ. Βασίλειος νά μορφωθῆ ό νέος χριστιανός μελετών την άρχαίαν Έλληνικήν γραμματείαν και φιλοσοφίαν.

Και ό συγγραφεύς βλέπων τό σύγχρονον παιδαγωγικόν ιδεώδες εις την συνύφανσιν και σύνθεσιν τῆς Έλληνικής και τῆς χριστιανικής ιδέας τονίζει ότι δέν πρέπει νά λησμονῆται ἡ φωτισμένη ύπέρ τῆς άρχαίας Έλληνικής σοφίας συνηγορία τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Καισαρείας, τοῦ όποίου τό Έλληνοτραφεύς πνεύμα ἦτο ἐφάμιλλον και άντάξιον τῆς μεγάλης χριστιανικής καρδίας.

Ἡ έκδοσις εἶναι ἐπιμελημένη.

Α.Ν. ΛΟΞΑΣ

Δημ. Παπαθανασοπούλου, Γυμνασιάρχου: «Χρόνος και εϋθύνη - Μαρτυρίες Ιστορίας», Ἀθήνα 1982, σελ. 224.

Ἡ έκδοσις περιλαμβάνει κείμενα δημοσιευθέντα εις διάφορα περιοδικά και ἐφημερίδας κατά καιρούς ἢ και κείμενα όμιλιών και διαλέξεων, πού ἔχουν πραγματοποιηθῆ ύπό τοῦ σ. εις διάφορα διαμερίσματα και πόλεις τῆς Χώρας.

Τό πόνημα περιλαμβάνει 6 Κεφάλαια: Χρόνος και Ζωή (σ. 10-48), Παιδαγωγία και Ζωή (σ. 49-69), Σελίδες άρχαίου πνεύματος (70-139), Φωνή τῆς Ιστορίας (σ. 140-180), Πορεία ἡθους και ἐπιστήμης (σ. 181-215), Αἰτήματα τῆς ἐποχῆς μας (σ. 216-224).

Εἰς τό α΄ κεφ. «Χρόνος και ζωή» ἐξαντλεῖται ἡ ἔννοια τοῦ χρόνου, ἐξεταζομένη άπό φιλοσοφικής πλευρᾶς ἐν σχέσει μέ τόν άνθρωπον, την νεότητα, τό χρέος, την ιστορίαν, τās ανθρώπινās αξίας και τό βίωμα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς.

Ἐπί τοῦ σ. στοχεύει νά καταδείξη ποιά εἶναι ἡ εϋθύνη διὰ τόν πνευματικόν άνθρωπον, οἰασοδήποτε ἡλικίας, διὰ την καλύτεραν και άποδοτικώτεραν ἐκμετάλλευσιν τοῦ χρόνου δι' ἔργα ἀξιόλογα, ως ταῦτα ἐπιτάσσονται άπό τόν ἑλληνοχριστιανικόν πολιτισμόν και την ἔθνικήν μας παράδοσιν.

Εἰς τό β΄ κεφάλαιον «Παιδαγωγία και ζωή» γίνεται λόγος διὰ την Φιλοσοφία τῆς παιδείας και τό παιδαγωγικόν ιδεώδες, ως τοῦτο διεμορφώθη ἐκ τών συγχρόνων άπαιτήσεων τοῦ βίου και τῆς παραδόσεως.

Εἰς τό γ΄ κεφάλαιον «Σελίδες άρχαίου πνεύματος» γίνεται ἀνάλυσις τῆς τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου «Ἰκέτιδες», τραγωδίας, ἡ όποία θέτει πολλά προβλήματα, τοποθετεῖ ζητήματα και θίγει πολλά θέματα ἐξαιρετικῆς κοινωνικῆς σημασίας (φιλοξενίας, εϋεργεσίας, εϋγνωμοσύνης κ.λπ.).

Ἐν συνεχείᾳ ακολουθοῦν τὰ ύποκεφάλαια: Ἄριστοτέλης, ό στοχαστής και διανοούμενος — Ἄριστοτέλης και ἡ Λογική— Ὁ Οἰκονομικός τοῦ Ξενοφώντος — Χαρακτῆρες τών καιρῶν κατά τόν «Φιλοκτήτη» τοῦ Σοφοκλέους ἔνθα ἀναπτύσσονται τὰ σχετικὰ κεφάλαια μέ πληρότητα και προβολήν τοῦ παιδαγωγικοῦ ἡθους.

Εἰς τό δ΄ κεφάλαιον «Φωνή τῆς Ιστορίας» ἀναπτύσσονται τὰ θέματα: Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας ως πνευματική φυσιογνωμία —τὰ κίνητρα τοῦ 1821 ἔθνικά ἢ κοινωνικά— ἡ ὥρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ και τῆς Ὁρθοδοξίας, όπου ἀναφέρονται σκέψεις και κρίσεις ἐκ τῆς συγχρόνου βιβλιογραφίας, ἀλλά και προσωπικαί τοῦ σ.

Εἰς τό ε΄ κεφάλαιον «Πορεία ἡθους και ἐπιστήμης» ἀναπτύσσονται τὰ θέματα: ἡ-

θος και ήθικόν - χρέος και δικαίωμα - Γνωσις, Πίστις, Έπιστήμη - Πνεῦμα, Παιδεία, Οικονομία, όπου αί άνωτέρω έννοιαι έξετάζονται ως «λογικαί έννοιαι», επιχειρείται ή σύνθεσις και άνάλυσις τών νοημάτων και τών γνωρισμάτων αυτών και διακρίνονται ό είσδυτικός έπιστημονικός στοχασμός του σ.

Είς τό στ' Κεφάλαιον «Αιτήματα τής έποχής μας» τηρείται διάγραμμα έκδιπλώσεως του θέματος. Τονίζεται ότι ό άνέστιος μεταφυσικώς άνθρωπος τής έποχής μας ζή είς μίαν περίοδον βαθείας ήθικής και πνευματικής κρίσεως, ως και έσωτερικής άλλοτριώσεως και ζητεί πυξίδα ζωής δια να έξέλθη από αυτήν.

Είς τό βιβλίον: «Χρόνος και ευθύνη - μαρτυρίες Ιστορίας» του Δημ. Παπαθανασοπούλου, τίγονται θέματα έθνικά, θρησκευτικά, φιλοσοφικά, Ιστορικά, κοινωνικά. Ό άναγνώστης εύρίσκει σκέψεις και ύλικόν άξιόλογο, ώστε και είς τήν περίπτωσιν, που τά θέματα του εΐναι γνωστά ευχαρίστως και με ένδιαφέρον «διεξέρχεται τό περιεχόμενον του πονήματος, τό όποϊον χαρακτηρίζεται δια τήν πλουσιωτάτην βιβλιογραφίαν, τήν όρθήν έπιλογήν, τήν πρέπουσαν τεκμηρίωσιν και τήν καλαίσθητον έκδοσιν. Η γλώσσα, τήν όποϊαν χρησιμοποιεΐ ό σ., ρέουσα άπλή καθαρεύουσα, βοηθεΐ είς τήν άκριβεστέραν κατανόησιν του περιεχομένου και καθιστά τήν άνάγνωσιν άντετον και ευχάριστον. Ουτως ή άνωτέρω έργασία του σ. κρίνεται έπωφελής, διότι συμβάλλει είς τήν γνώσιν, διατήρησιν και σεβασμόν προς τάς ήθικάς και πνευματικάς άξίας του έλληνοχριστιανικού πολιτισμού.

A.N. Λόζας

Σπυρίδωνος Κ. Σίτου, Έστορία του Έρχαίου Έλληνικού Πολιτισμού. Έωάννινα 1983, σελ. 576.

Ό έγκριτος φιλόλογος καθηγητής τής Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Έκαδημίας Έωαννίνων Σπυρίδων Κ. Σίτος έξέδωκεν έσχάτως είς δευτέραν βελτιωμένην έκδοσιν τό υπό τόν άνωτέρω τίτλον όγκώδες έργον. Βασική του έπιδίωξις εΐναι ή υπό τό πρΐσμα τών νεωτέρων δεδομένων τής έπιστημονικής έρεύνης και τών συγχρόνων κοινωνικοπολιτικών έξελίξεων θεώρησις τών πολιτιστικών έπιτευγμάτων του άρχαίου ελληνικού κόσμου· άπώτερος όμως σκοπός του άποβαίνει ή άνταπόκρισις είς τό έπιτακτικόν αίτημα τής έποχής μας δια τήν άνεύρεσιν υπό του δοκιμαζομένου άνθρώπου τών καιρών μας έρεισμάτων και όδηγητικών κατευθύνσεων δια τήν ψυχικήν του άνασυγκρότησιν και τήν έπανατοποθέτησιν τών ιδανικών του είς τά άκατάλυτα υπό του χρόνου βάθρα, τά όποϊα κατέθηκεν ή άρχαία ελληνική σκέψις, ή καλλιτεχνική δημιουργία και ή πολιτική πρᾶξις.

Η υπό του συγγραφέως παρουσίασις τών πολιτιστικών έπιδόσεων τών άρχαίων Έλλήνων γίνεται κατά Ιστορικάς περιόδους με τρόπον κριτικόν και άξιολογικόν περισσότερο και όλιγώτερον περιγραφικόν. Αί άπόψεις του στηρίζονται είς πηγάς και έξηκριβωμένας κατά τό δυνατόν μαρτυρίας, εξαίρονται δε Ιδιαιτέρως τά βασικά έκάστης περιόδου γνωρίσματα και κυρίως όσα ήσκησαν σημαντικήν έπί τήν πορείαν τής άνθρωπότητος έπίδρασιν. Δια τήν καλύτεραν μάλιστα κατανόησιν του άρχαίου ελληνικού πολιτισμού προτάσσεται ειδικόν κεφάλαιον άναφερόμενον είς τά θεωρητικά και